N°. 3. Donderdag 17 Januari 1918. 18de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST", TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

NEDERLAND's UITVERKOOP.

—o—

Velen, die met ons zich pijnlijk getroffen gevoelen door de beschouwingen van den heer *Boekhoudt*, waarbij die heer in het belang van Nederland den verkoop van onze West-Indische bezittingen aanbeveelt, zullen zeker met belangstelling kennis nemen van het artikel van het Hoofdbestuurslid onzer Vereeniging, tevens Adviseur van de Commissie voor West-Indië van „Oost en West", *Mr. Dr. C. F. Schoch*, welk artikel wij hieronder uit het blad „*Ons Land*" overnemen:

„Enkele couranten in de Vereenigde Staten (de *Independent* en de *New-York Herald*) hebben op smakelijke wijze haar lezers gebiedsuitbreiding voorgehouden door hun de mogelijkheid voor te stellen, dat de Nederlandsch West-Indische koloniën wel Amerikaansch bezit zouden kunnen worden. Suriname acht prof. Chester Lloyd Jones van Wisconsin, in de *New-York Herald*, wel het meest belangrijk, maar — wat zullen de Z.-Amerikaansche republieken er wel van zeggen, als Suriname eens N.-Amerikaansch bezit werd? Dat zal wel niet gaan en „afblijven" zij dus de boodschap. De Ned. Antillen zijn in des professors oog alleen waardevol uit strategisch oogpunt; waardeloos uit commercieel-economisch oogpunt. Die Antillen zou men wel kunnen nemen, zonder de Z.-Amerikaansche Staten voor het hoofd te stooten, dus dat moet men dan maar doen; dus nemen. Verkoopen kan Nederland immers toch niet op 't oogenblik als neutraal land, zonder in oorlog te komen.

„De *Independent* acht ook Suriname een land, waarvan veel te maken is, en Curaçao een eiland van uitnemend strategische ligging en adviseert tot koopen. Nederland leeft nu toch zoo onder financieelen druk, tengevolge van de mobilisatie en het onderhoud der Belgische vluchtelingen.

„Het is wel vermakelijk in vreemde couranten eens de waarde van ons koloniaal bezit te hooren beschrijven, dat door de massa in Nederland als zonder waarde wordt beschouwd. Daarin op zich zelf ligt geen bezwaar. Het kan zelfs aanleiding geven tot nadenken en tot de conclusie: Zou het waar zijn, dat de West-Indische koloniën voor ons land nog allerlei rijkdom verborgen houden? Doch als de Nederlander andere conclusies gaat trekken uit dergelijk geschrijf en zijn koopmanshart gaat rekenen, dan wordt het bedenkelijk.

„Tot mijn groote teleurstelling heb ik in de laatste weken enkele maatschappelijk vooraanstaande personen ontmoet, die met den heer Boekhoudt het nog niet zoo verkeerd zouden vinden, als de Vereenigde Staten onze West-Indische koloniën maar van ons overnamen. Zij kosten ons toch maar geld en bij verkoop krijgen wij geld. Bovendien de Amerikanen zullen waarschijnlijk beter hun bezit kunnen exploiteeren dan wij.

„Gaat men eenmaal in gedachte coquetteeren met een eventueel bod van zooveel millioen dollar, dan is men reeds een heel eind op weg om toe te slaan. Dan helpt niet meer een terugroepen tot het idiëele standpunt, dat Nederland geen Nederlandsch grondgebied met Nederlandsche staatsburgers verkoopt. Dat vinden zulke menschen „groote woorden" en „mooie gedachten voor een boek of voor de studeerkamer." En dan helpt ook niet de herinnering aan verdere consequenties van uitverkoop. Dan moet de man in zijn ondoordacht voortrennen tot staan worden gebracht en hem worden toegeroepen: Weet ge wel wat ge doet?! En dan moet men met zuivere materie aankomen, bewijzen, dat men op alle manieren dom zou doen en door onwetendheid onbekende en onbetaalbare voordeelen prijs zou geven.

„Laten wij eens beginnen met de kolonie Curaçao, een, volgens de genoemde Amerikaansche schrijvers, waardevol strategisch bezit.

„Is men zich in Nederland wel bewust, dat de kolonie Curaçao ons eenige vaste punt is tusschen Nederland en Nederl.-Indië?

„Er is op het eiland Curaçao reeds sedert eenige jaren een toestel voor draadlooze telegraphie, maar veel te zwak om er veel profijt van te hebben. Had de Regeering tijdig vooruitgezien, dan zat onze handel nu niet gebonden aan Britsche willekeur, ten aanzien van onze telegraphische gemeenschap. Wij hadden dan rustig door kunnen seinen, de oorlogvoerende natiën ten spijt. Desnoods zou men een tweede station kunnen oprichten op St. Martin of St. Eustatius of Saba.

„In de tweede plaats geeft de prachtige, natuurlijke haven van Curaçao gegronde aanleiding tot de verwachting, dat na den oorlog het stoomvaartverkeer van Oostelijk Zuid-Amerika door het Panamakanaal naar Azië en Westelijk Zuid- en Noord-Amerika een rustpunt in die haven zal kunnen vinden. Er is niet zoo'n tweede havenplaats in dit deel van West-Indië. Wordt het binnenkomen gemakkelijk gemaakt door het scheppen van nog meerdere gelegenheid tot brandstofvoorziening, approviandeering en reparatie, dan kan dat voor Nederland van belang worden. Reeds vóór den oorlog deden 7 stoomvaartlijnen Curaçao aan, van allerlei nationaliteit.

„In de derde plaats wordt Curaçao het centrale distributiepunt voor alle petroleum en hare nevenproducten, afkomstig uit West-Indië en omringende landen. De „Bataafsche" heeft niet voor niets de Curaçaosche petroleum Mij. opgericht, wier raffina-

derij een vermogen van een 1000 ton per dag zal hebben. De handel en de scheepvaart zullen daardoor aanzienlijk worden uitgebreid. De Petroleum-Mij. richtte trouwens zelve ook reeds eene scheepvaartmaatschappij op: de Curaçaosche Scheepvaartmaatschappij.

,,Als 4e voordeel moet genoemd worden, dat men op Curaçao weder begonnen is met de phosphaatexploitatie, welke een 20-tal jaren had stil gelegen door den wil van één Engelschman. Door die phosphaatexport ontving de kolonie destijds zooveel inkomsten, dat Rijks-subsidie niet noodig bleek.

,,Ten slotte zij nog gewezen op de groote uitbreiding, die de hoedenvlechtindustrie in de laatste jaren genomen heeft en op de goede kansen, welke eene goed aangepakte Sisalcultuur, zoowel op Curaçao zelf als, en misschien nog meer, op St. Eustatius biedt.

,,Curaçao ligt eenvoudig te wachten, met de andere kleinere West-Indische eilanden, op den wakkeren man van zaken, die, met kapitaal en durf toegerust, het aandurft om de verschillende mogelijkheden tot haar recht te doen komen.

,,En terwijl verschillende Nederlanders bezig zijn de kolonie productief te maken, zouden andere Nederlanders praten van verkoopen, om zelve minder belasting te behoeven te betalen? Den bruinen broeder verkoopen om den blanken gemakkelijker te doen leven? Dat doet denken aan de moraal van den slaventijd.

,,En hoe staat het nu met Suriname? Is daar inderdaad iets goeds om reëel mede voor den dag te komen? Ik zou haast willen zeggen: Ieder, die de kolonie meer dan oppervlakkig kent en niet tijdens zijn verblijf opgegaan is in den engen kring van eigen werk, weet, dat voor Suriname de mogelijkheden onbeperkt zijn. Dat weten ook die Amerikaansche schrijvers en de Amerikanen, die niet schrijven, maar de koloniën bezochten, zeer goed.

,,Ik had reeds het voorrecht in de April-aflevering van de ,,Stemmen des Tijds'' uitvoerig, ook met grafische voorstellingen, aan te toonen, wat wij ons van Suriname's toekomst hebben voor te stellen en hoe de productiecijfers bewijzen, dat de koloniale welvaartlijn stijgende is. Voor den belangstellenden lezer moge deze verwijzing voldoende zijn.

,,Wellicht hecht men meer waarde aan de op cijfers gegronde conclusies van de Kamers van Arbeid en van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo, die in een belangrijk, onlangs hier ontvangen rapport over 1916 hunne meening over den stand van zaken mededeelen.

,,De uitvoerwaarde, in het voor de kolonie zoo ongelukkige jaar 1904 een bedrag van *f* 3,692,427 vertegenwoordigende, was in 1911 gestegen tot *f* 9,200.609. De oorlogsjaren deden geen goed, omdat door de weinige scheepvaartgelegenheid veel moest blijven liggen in de kolonie, maar in 1916 was die waarde toch pl.m. *f* 8000000. En de invoer verminderde door de stijging van de inlandsche productie van benoodigdheden van *f* 7,399,505 in 1904 tot *f* 5,911,326 in 1916, niettegenstaande de stijging van het bevolkingscijfer. Berekend per hoofd van de bevolking worden die cijfers nog duidelijker. De invoer per hoofd bedroeg in 1904 *f* 94.53, de uitvoer daarentegen slechts *f* 47.16. In 1916 was de invoer per hoofd teruggegaan op *f* 58.97 en de uitvoer gestegen op *f* 80.34.

,,De Kamers zeggen dan verder:

,,Het meest belangwekkende verschijnsel in de ,,economische ontwikkeling der kolonie gedurende ,,de laatste jaren is zonder twijfel de zeer belang- ,,rijke toename der productie van verschillende voort- ,,brengselen der kolonie, die gedeeltelijk het stijgen ,,der uitvoercijfers en gedeeltelijk het dalen der in- ,,voercijfers tengevolge heeft gehad. Met nadruk ,,moet er op gewezen worden, dat aan deze ontwik- ,,keling met slechts een beperkt aantal personen en ,,ondernemingen, maar het overgroote gedeelte van ,,de geheele bevolking aandeel hebben.''

,,Maar wat brengt die kolonie dan toch wel voort? zal een goed Nederlander misschien vragen. Dezelfde producten, welke ook uit Ned.-Indië komen: Suiker, cacao, koffie, rijst, goud, balata, hout, maïs, rum, rubber.

,,Maar Suriname kost ons toch ieder jaar zoo veel aan subsidie? zal diezelfde goede Nederlander vragen. Dat is ten deele waar, zooals ik in bovengenoemd tijdschrift-artikel aangaf. De Surinaamsche begrooting van uitgaven wordt uitermate zwaar gedrukt door de kosten van geleend geld, dat Nederland had moeten afschrijven als verlies, omdat het eene Nederlandsche speculatie in Surinaamsche land- en spoorbouw betrof. En het werkelijk tekort in de koloniale huishouding is een gevolg van groote cultuurziekten, waarvan de kolonie thans aan het genezen is.

,,Zou de mogelijke kapitaalontvangst voor éénmaal, die men misschien bij verkoop zou kunnen verkrijgen, opwegen tegen de te verwachten jaarlijksche provenuën, welke op hun tijd zeker komen zullen?

,,De verstandige Nederlander, die niet meer doet aan gevoelsargumenten, maar koopwaar wil maken, bedenke zich goed, vóór het tot woorden en daden komt. Berouw komt altijd achteraan.''

Mr. Dr. C. F. SCHOCH.

Persoverzicht.

Draadlooze telegrafische verbinding tusschen Nederland en Ned.-Indië.

De *N. Rott. Crt.* van 14 dezer schrijft onder dit hoofd in haar Avondblad C o.m.:

,,De regeering acht het wenschelijk dat onverwijld wordt overgegaan tot het oprichten in Nederland van een ontvang- en zendstation voor radiotelegrafische gemeenschap tusschen Nederland en Ned. Oost-Indië.'' Met deze woorden vangt de minister van waterstaat zijne memorie van toelichting aan, op het wetsontwerp waarbij vijf millioen wordt aangevraagd tot oprichting van een radiotelegrafisch station voor bovengemeld doel. Zeer velen in den lande en niet het minst zij, die belangrijke schade ondervinden door de uiterst onvriendschappelijke houding, welke de Engelsche regeering ten aanzien van het telegrafische overzeesche verkeer tegenover Nederland heeft aangenomen, zullen de uitgesproken wenschelijkheid ten volle onderschrijven.

De Mij. ,,Telefunken'', die de verschillende groote Rijksstations voor draadlooze telegrafie in Ned.-Indië geleverd heeft, zal ook ditmaal als leverancier optreden. Het zal eenige verwondering, doch onder de bestaande omstandigheden zeer zeker ook eenige voldoening verwekken, dat Telefunken in staat is om thans een dergelijke levering uit te voeren. Concurrentie met de *Marconi Wireless Cy.* is blijkbaar uitgesloten en in verband met de oorzaak van de indiening van dit wetsontwerp zou de Marconi Mij. ook wel niet in staat gesteld worden voor het aangegeven doel aan Nederland te leveren.

Een krachtig zendstation, vermoedelijk te bouwen naar het voorbeeld van de zeer moderne installatie te Nauen bij Berlijn, zal dus hier te lande moeten worden opgericht en zal voorzeker plaats vinden binnen de Stelling Amsterdam.

Dat een leveringstijd van 1½ jaar wordt vereischt is niet te verwonderen, en al zal dus de draadlooze verbinding tusschen Nederland en de koloniën de tegenwoordige moeilijkheden niet ondervangen, er zal toch zekerheid bestaan, dat in de toekomst de nagenoeg totale verbreking der telegrafische gemeenschap niet meer mogelijk zal zijn.

Het is te hopen, dat de ,,wenschelijkheid tot onverwijlde oprichting'' nu ook zal leiden tot een zeer spoedige opneming van de wet in het Staatsblad, daar het hier een zeer groot landsbelang geldt.

* * *

Naar aanleiding van bovengenoemd artikel merkt de *Nieuwe Crt.* van 15 dezer op:

,,Het ontwerp is reeds vóór Kerstmis door de Tweede Kamer aangenomen en op 11 Januari l.l. door de Eerste Kamer.

Maar dat de aanneming van een zoo belangrijk ontwerp aan de aandacht kan ontsnappen, behoeft geen verbazing te wekken, want noch in de stukken, noch bij het debat in Tweede of Eerste Kamer is ook maar één woord gewisseld over dit voorstel, dat in een ,,2e nota van wijziging'' op de ,,regeling van de inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en de Telefonie voor het dienstjaar 1918'' op 11 December is ingediend.

Inmiddels zijn, naar wij vernemen, de onderhandelingen met de Maatschappij Telefunken over den aanleg dezer inrichting onmiddellijk na het votum der Eerste Kamer begonnen.

Intusschen herstelde de *N. R. Crt.* hare vergissing met de woorden:

,,Het was ons door de gedachte gegaan, dat het voorstel omtrent de telegrafische verbinding met Indië geen afzonderlijk wetsontwerp is geweest, doch

aanhangig gemaakt was bij eene (tweede) nota van wijziging op de regeling van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. Deze regeling nu is met de 11 December ingediende nota van wijziging enkele dagen later in de Tweede Kamer afgedaan, en j.l. Vrijdag in de Eerste Kamer aangeboden. Aldus is deze post van 5 millioen tot stand gebracht, zonder dat er in de Volksvertegenwoordiging door schriftelijk of mondeling debat ook maar de geringste aandacht aan is gewijd. Zouden de Kamerleden het zelven wel hebben bemerkt? Bij de plaatsing van ons artikel op gisteren hebben wij, misleid door deze ongebruikelijke wijze van behandeling, waarbij de kleefstof der postzegels meer belangstelling heeft ondervonden, dan de radiotelegrafische verbinding, een en ander over het hoofd gezien. We behoefden dus eigenlijk niet anders dan onze voldoening te kennen te geven, zij het dan niet over de groote belangstelling der Volksvertegenwoordiging, dan toch over hare cordate wijze van behandeling van het belangrijke onderwerp.

* * *

Een Marine-debat over de Vloot in Ned.-Indië.

De *Nieuwe Crt.* van 14 dezer schrijft o.m.:

,,Bij de mondelinge behandeling van de Marinebegrooting voor 1918 in de Tweede Kamer heeft de heer Van der Voort van Zijp 's Ministers aandacht gevraagd voor de in September j.l. in de Marine Vereeniging gehouden debatten over de lezing van den luitenant ter zee *A. van Hengel* betreffende: *De vloot en de verdediging van Nederlandsch-Indië.* Daar over die debatten geen gegevens aan de pers werden verstrekt en het verhandelde wellicht bij de Indische Begrooting ter sprake zal komen, achten wij het van belang, nu men kennis kan nemen van het gedrukte verslag, enkele hoofdzaken daarvan onder de aandacht van onze lezers te brengen.

Uit de lezing bleek dat de inleider, wiens inzichten in hoofdzaak overeenstemmen met die van de Regeering, den aanbouw bepleit in een tijdvak van 10 jaar, van een harmonische vloot met een kern van 4 zware schepen en deze formatie verre verkieslijk acht boven een waarbij het onderzeewapen de voornaamste offensief-kracht zou vormen.

Wel verwacht hij het verwijt dat in deze vloot naar het oordeel van anderen ,,van alles te weinig zal zijn'', maar in een volgend 10-jarig tijdvak zal dan de aanbouw krachtig moeten worden voortgezet.

Op den debatavond in September is door een reeks van oud- en actieve zeeofficieren, onder wie de gep. vice-admiraal *Van Hecking Colenbrander*, de gep. kapitein ter zee *Van der Moolen*, de kapitein luitenant ter zee *Wijt*, chef van den onderzeedienst, de luitenants ter zee *Scalogne* en *Chaillet*, met tal van argumenten betoogd, dat alleen door het verkleinen van de waarde van het onderzeebootwapen en het toekennen van een ,,stille kracht'' aan de weggestopte dreadnoughts in dezen oorlog men tot conclusiën kan komen, waarbij voor een zich verdedigende en niet op verovering beluste koloniale mogendheid het aantal der hoognoodige onderzeebooten steeds veel te klein genomen wordt, ten behoeve van het bezit van enkele slagschepen van welker effect niets van belang verwacht kan worden.

Onder de zeeofficieren, die de meening van den inleider steunden (naar het blad meent ,,op zwakke gronden''), behoorde de oud-commandant der zeemacht in Nederlandsch-Indië, de kort na den debatavond overleden vice-admiraal *F. Pinke*, zoo ook de luitenant ter zee *Van Dulm*.

Schrijver besluit met de woorden:

,,Elk pleidooi voor den spoedigen aanbouw van slagschepen heeft ons dan ook versterkt in onze reeds meermalen verdedigde meening, dat van dien bouw (binnen afzienbaren tijd) moet worden afgezien en alle krachten ten behoeve van de maritieme verdediging van onze koloniën moeten geconcentreerd worden op de zoo spoedig mogelijke organisatie van een sterke onderzeevloot.''

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Gouvernementsexploratie op industrieël gebied.

Nu de commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid haar eerste teeken van leven gegeven heeft in den vorm van een analyse van de statistiek van in- en uitvoerrechten met daaraan vastgeknoopte conclusies, hebben verschillende bladen daaraan een en ander ontleend.

Dat de commissie de douane-statistiek tot basis van haar werkzaamheid genomen heeft, vindt de *Sumatra-Post* duidelijk, daar de cijfers van den invoer uitwijzen aan welke fabrikaten de Indische maatschappij behoefte heeft. Daarna valt dan te onderzoeken of voor deze fabricaten de grondstoffen in Indië aanwezig zijn, niet enkel in voldoende hoeveelheid en van goede hoedanigheid, maar ook of ze op plaatsen worden aangetroffen, die, wat den aanvoer van de grondstoffen en den afvoer der fabrikaten aangaat, niet te ongunstig gelegen zijn. De cijfers van den uitvoer toonen aan voor welke artikelen afzet buiten Indië te vinden is, waarbij het dan de vraag is, of het afzetgebied kan uitgebreid worden en of de grondstoffen geheel dan wel gedeeltelijk in Indië te verkrijgen zijn, in welk laatste geval men dient na te gaan, of grooter hoeveelheid gemakkelijk te krijgen is.

De georganiseerde gouvernements-exploratie op het gebied der industrie is terug te brengen tot: *a.* het streven naar een groot-industrie voor den Inlander, aangezien de steeds groeiende bevolking op Java ten slotte niet aangewezen mag blijven op landbouw alleen; *b.* het economisch streven naar vermindering der afvloeiing van Indisch geld naar buiten, en *c.* het streven om Indië mede te doen profiteeren van het algemeen gebrek aan fabrikaten, dat na den oorlog overal zal ontstaan, een streven dus, om Indië opgenomen te zien in de algemeene wereldproductie.

Waar het gouvernement in de eerste plaats het belang van de Inlandsche bevolking op 't oog heeft, verdient deze exploratie opgevat als *studie* alleszins toejuiching. De *Sum.-Post* acht het echter bedenkelijk, dat de Commissie proeffabriekjes wil gaan stichten, met al den aankleve van dien.

Waar de Commissie meent, dat de aardewerkindustrie op Java technisch mogelijk is en loonend zou wezen, schrijft ze: ,,Vóór dat verdere plannen kunnen worden ontwikkeld, zal het noodig zijn, dat een deskundige uitkomt om de technische zijde van de zaak nader te onderzoeken. Wel zijn reeds door de Indische Regeering stappen gedaan om de beschikking te krijgen over iemand, die leiding zou kunnen geven aan het Inlandsch pottenbakkersbedrijf, maar voor de bestudeering van de technische mogelijkheid van de aardewerkindustrie op groote schaal zal men de beschikking moeten hebben over een persoon, die op dit gebied als technoloog speciale theoretische kennis bezit en daarnevens in de practijk van het grootbedrijf is geweest, opdat hij zoowel ten aanzien van de geschiktheid van de aanwezige grondstoffen, als met betrekking tot de benoodigde hulpstoffen, apparatuur (ovens) brandstof en werkkrachten, het terrein in zijn geheel kan overzien; wellicht verdient het aanbeveling, dat deze deskundige al dadelijk vergezeld wordt door een of meer practici, die in staat zijn aanstonds practische proeven (vormen, bakken) op kleine schaal te doen (ook voor den bouw van een proefoven, waarvoor wellicht materiaal moet worden medegebracht). Misschien is het mogelijk, dat de uit te zenden persoon of personen tevens deskundig zijn op het gebied van de porceleinfabricatie (en eventueel ook van de glasfabricatie).''

Volgens bovengenoemd blad is het practisch proefnemen op industrieël gebied van gouvernementswege de verkeerde weg. Dat kost een schat van geld, dat bij mislukking van de proeven grootendeels weggegooid zal zijn.

Ligt het niet in de bedoeling van de nieuwe industrieën gouvernementsbedrijven te maken, dan moeten de proefnemingen en de stichting van nieuwe bedrijven overgelaten worden aan het particulier initiatief.

De taak der commissie behoort te zijn, om op grond van onomstootelijke gegevens aan te toonen, dàt een bepaalde industrie in Indië levensvatbaar is en behoorlijke winsten kan afwerpen om vervolgens — wellicht met behulp van de pas in Nederland gestichte Industrieële club — tot elkaar te brengen: de Inlandsche werkkracht in Indië en het kapitaal en de aspirant-bedrijfsleiders in Nederland.

De *Java-Bode*, die meedeelt, dat de Commissie ook haar aandacht gewijd heeft aan de porcelein- en glasfabricatie, aan het vervaardigen van papier, aan de verfwaren-industrie en wat daarmee in verband staat, aan het bevorderen der chemische nijverheid, de vezel- en metaal-industrie en de zeepfabricatie, meent, dat het in 't belang van onze koloniën is, ,,dat spoed wordt betracht, dat waar de oorlog het in het leven roepen van industrieën verhindert, toch alle voorbereidingen worden getroffen om te beginnen, zoodra dat mogelijk is.''

Geen Achteruitzetting, maar ,,Unificatie''.

Onder dezen titel komt de hr Z.........f. in het *Bat.*

Nwsbl. terug op de uitsluiting van Europeanen voor de betrekking van assistent bij den postdienst, waarvan ook in deze rubriek melding gemaakt werd, doch waarvoor de Bandoengsche correspondent van de *Loc.* opkwam, o.a. door zich minder gunstig over het Europeesche element uit te laten.

Hoewel het gebleken is, dat de uitsluiting niet het gevolg geweest is van een door den dienstchef uitgevaardigde bepaling, staat het, volgens den hr. Z. eveneens vast, dat de uitsluiting op verschillende plaatsen haar beslag gekregen heeft en dat te *Djokja* 11 Inl. assistenten aangenomen werden met uitsluiting van Europeesche candidaten.

Het volgende telegram, den 31en Juli l.l. door den inspecteur van den post- en telegraafdienst in Midden-Java (2e afd.) aan de verschillende kantoren in zijn afdeeling gezonden, geeft licht.

,,Verband invoering unificatie mogen vanaf 1 Augustus a.s. slechts assistenten worden aangenomen op voor inl. assistenten ter plaatse geldende bezoldigingsschaal.''

Geen uitsluiting dus, doch unificatie, hierop neerkomende, dat het beginsalaris voor Eur. assistenten teruggebracht is van *f* 50.— op *f* 35.— 's maands, of met 30 pCt. verminderd is, op welk tractement zich wel geen Europeanen zullen aanmelden.

Volgens mededeelingen kan men na de unificatie verwachten, dat de salarissen der (Inl.) assistenten verhoogd zullen worden, maar ze zullen wel niet tot *f* 50.— opgevoerd worden, want in dat geval had men de Inlanders wel aanstonds *f* 50.— kunnen geven.

De unificatie zal dus hoogstwaarschijnlijk daarop neerkomen, dat de Europeanen er bekaaid afkomen, evenals dat het geval geweest is bij het boschwezen, waar de salarissen voor Europeanen tot het Inlandsche peil werden verminderd, welken maatregel de houtvester K e r b e r t sterk gispte, omdat hij in de practijk hierop neerkomt: dat het voor den Europeaan onmogelijk is geworden meerbedoelde betrekkingen bij het boschwezen te bekleeden.

,,En dit is het vooral, wat wij tegen de unificatiemaatregelen der regeering hebben: dat niet het salaris van den inlander wordt gelijk gemaakt met dat van den Europeaan, doch dat de bezoldiging van den laatste met een grooter of kleiner bedrag wordt verminderd.''

,,De overgroote meerderheid zal het eens zijn met ons, waar wij het betreuren, dat telkens en telkens regeeringshandelingen zijn te signaleeren, welke ten gevolge hebben een verslechtering der positie van den Europeaan, en dat onder het mom van unificatie.''

Tapioca naar Amerika.

Staat het er met de meeste cultuurgewassen slecht voor, de tapioca schijnt volgens een bericht aan de *N. Soer. Ct.* daarop een uitzondering te maken. Zooals bekend, wordt deze meelsoort bereid uit de cassave, waarvan de aanplant in de res. *Kediri* steeds toeneemt. Het fabrieksgeheim bij de bereiding bestaat in het wit- en het vrijmaken van aantasting door een bepaald soort tor. De fabriek van den hr. A p c a r heeft daarvoor in het buitenland een goeden naam en de H. V. A. moet er dan ook reeds een millioen voor geboden hebben.

Bedraagt in normale tijden de prijs 5 à 6 gld., tegenwoordig is die niet minder dan *f* 12, zoodat elke planter, die kans ziet witte tapioca te bereiden, alles opruimt voor cassave.

Iemand te *Wates* moet een zurenvrij procédé uitgevonden hebben, dat een consortium te Soerabaja gekocht heeft, met het doel de bereiding van tapioca in het groot ter hand te nemen.

Men beweert, dat de hooge prijs der tapioca is toe te schrijven aan den grooten uitvoer naar Amerika, waar het niet voor voedsel gebruikt wordt, doch waar het de grondstof levert voor de bereiding van een krachtige springstof.

De beste kwaliteit der inferieure tapioca wordt verwerkt tot ,,mie'', waarvan de Chineezen de door velen begeerde ,,bamie'' bereiden, terwijl de tweede en derde soort der inferieure tapioca bij verwerking stijfsel leveren.

Ofschoon we den tapioca-fabrikanten gaarne een zoet winstje gunnen, kunnen we toch niet anders dan wenschen dat de groote uitvoer naar Amerika ten spoedigste tot zijn gewone afmetingen teruggebracht wordt, en de tapioca niet anders dan tot voedsel zal dienen.

Inlandsche landbouw in Palembang.

Over bovenstaand onderwerp schreef de hr D. J. G. v a n S e t t e n een klein geschrift, bestemd om als inleiding te dienen op het landbouwcongres voor *Zuid-Sumatra*.

Een der eerste daarin aangeroerde onderwerpen is de ladangbouw, die in Z.-Sumatra van groote beteekenis is, niettegenstaande in de nabijheid vaak complexen sawah liggen.

Dit verschijnsel is den bestuursambtenaren een doorn in het oog, daar de sawah een blijvende akker is, die een behoorlijken oogst verzekert en de gezetenheid der bevolking bevordert.

De Inlander maalt daarom niet; hij vindt den ladangbouw gemakkelijker en bijna overal bosch genoeg.

De hr. v. S. nu wil den Inlander, die sawahbezitter is, verbieden een ladang aan te leggen, voordat zijn sawah behoorlijk bewerkt is.

Hoewel het een feit is, dat de ladangbouw er bij den Maleier diep in zit en hij graag de bewerking van een eenmaal verkregen sawah nalaat om in de buurt te gaan ,,ladangen'', is het toch de vraag, of een verbod, als door schr. bedoeld, is te rechtvaardigen.

Wel acht de *Java-Bode*, waaraan we dit ontleenen, het mogelijk den ladangbouw te regelen, zóó dat de kwade gevolgen voorkomen worden, en er het karakter van roofbouw aan wordt ontnomen. Daartoe zou elk gezinshoofd een stuk boschgrond te zijner beschikking moeten krijgen, groot genoeg om elk jaar een of twee baoe tot ladang te maken en elk volgend jaar een nieuw gedeelte te nemen, totdat zijn geheele perceel is afgeladangd, waarna hij tot zijn eerste stuk moet terugkeeren, wat zeer goed mogelijk is, wanneer men voorkomt, dat alang alang den grond uitput, doch deze door jong bosch (opslag) bedekt is, waardoor de humuslaag versterkt is. Deze wijze van handelen zou tevens leiden tot het bepalen van elks grondbezit.

Het blad merkt tevens op, dat de ladangbouw over het algemeen te zeer veroordeeld wordt. ,,Hij is beslist te veroordeelen, waar hij vernietiging van het bosch en uitputting van den bodem meebrengt. Maar hij is het veel minder of niet, wanneer de grond met omzichtigheid als een voorwerp van blijvende waarde wordt behandeld. En daartoe kan het bestuur wel degelijk bevelen en verbodsbepalingen geven, omdat het behoud van den goeden grond een algemeen belang is.''

Al erkent de Maleier ten volle, dat de sawah meer uitlevert, hij vraagt niet meer dan zijn ladang, mits de natuur niet tegenwerkt, hem geeft.

Men mag dat alles wel eens goed overwegen, voordat men voor een streek bevloeiing vraagt, die veel van 's lands gelden eischt, zoowel wat aanleg als onderhoud betreft.

,,Het is een dwaasheid de bevolking in verschillende deelen der buitenbezittingen den sawahbouw op te dringen, waar hij niet noodzakelijk is, waar bevelen geen reden van bestaan hebben en waar het toezicht hoogst gebrekkig is. Een opgedrongen niet noodzakelijke sawahbouw zou maar weer ontevredenheid veroorzaken.''

Suriname.

Eenige weken geleden gaven wij hier een korte bespreking van M r. F a b i u s' geschrift ,,*Het Bankwezen in Nederlandsch West-Indië*'', verschenen als no. 2 der uitgaven van de Vereeniging ,,*Instituut voor Economische Geschriften*''. In het Decembernummer van ,,*De Economist*'' treedt Mr. Dr. C. F. S c h o c h in het krijt tegen de voorstellen van Mr. F a b i u s. De heeren zijn aan elkander gewaagd. Mr. F a b i u s is een der Directeuren van de Rotterdamsche Bankvereeniging, Mr. S c h o c h is Hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank te Amsterdam. Beide heeren kennen de West-Indische koloniën uit eigen aanschouwing.

Na een nauwkeurige studie van de geschiedenis — beter: de lijdensgeschiedenis — van het munt- en bankwezen in Suriname en op Curaçao, is Mr. F a b i u s tot de conclusie gekomen, dat in Suriname een bank moest komen, die cultuurcrediet verleent en alle bankzaken doet, behalve het circulatiebedrijf, waarvoor de Nederlandsche Bank moest zorgen. Curaçao is geen landbouwkolonie. Aan een cultuurbank bestaat daar geen behoefte. Curaçao

sluite zich bij het moederland aan, als de beste oplossing.

Mr. Schoch is het met deze oplossing — die nu trouwens voor Suriname uitgesloten is — niet eens. ,,De werkzaamheid van de Surinaamsche Bank — zoo schrijft hij — is zoo samengegroeid met de koloniale maatschappij, dat de resultaten van haren arbeid in den loop der jaren vrij wel de ,,ups and downs'' vertoonden van de meer of mindere koloniale welvaart'' . . . . . .

,,Elk ingrijpen of elke proefneming met eene niet bepaald noodzakelijke nieuwigheid, zal verwarring stichten in plaats van verbetering te brengen in den sedert 50 jaren geconsolideerden toestand.''

Voor Curaçao acht Mr. Schoch zeer wel mogelijk een particuliere bankinstelling, die naast de andere gewone bankwerkzaamheden, zich voornamelijk met den wisselhandel zal bezighouden tusschen Curaçao en de buitenwereld en geschikte agenten zal hebben aan te stellen in de naburige landen en op de omringende eilanden. Mr. Schoch sluit zich ten deze aan bij Mr. J. Westerman Holstijn, die in het weekblad ,,*In- en Uitvoer*'' van 12 September j.l. over deze aangelegenheid schreef.

Mr. Schoch eindigt zijne beschouwing aldus:

,,Willen echter Regeering en Staten-Generaal en de Nederlandsche Bank het denkbeeld van Mr. Fabius als economische proefneming uitvoeren om in de kolonie Curaçao, die in den loop der tijden veel last heeft gehad van buitengewoon schommelende wisselkoersen, bankpapier van de Nederlandsche Bank als circulatiemiddel te gebruiken, als beproeving van een novum, zie ik daarin geen onheil, omdat in Curaçao inderdaad de toestand niet voldoende geregeld is.

Maar men late dan in elk geval Suriname, waar de toestanden gezond zijn, niet van dat medicament medegenieten, want het zou wel eens als vergif kunnen werken.''

Aan de deskundigen uit te maken welke der beide heeren het aan het rechte eind heeft.

* * *

J. B. P(ercival) schrijft aan ,,*Suriname*'' van 23 October j.l.:

,,Een uitgebreide beweging om Amerikaansche bankzaken uit te breiden en te vestigen in bijna alle landen van Zuid-Amerika, is ingezet door de Mercantile Bank of America, georganiseerd door zulke sterke corporaties als Brown Bros & Co., J. W. Seligman & Co. en de Guarantee Trust Company of New-York. Haar kapitaal bedraagt 5 millioen dollars, waarvan 2½ millioen is volgestort. Het doel van deze bank is een Amerikaansche bank voor den buitenlandschen handel te vestigen en algemeene bankzaken te doen in de lijn, die jaren lang met succes gevolgd is door Europeesche inrichtingen van denzelfden aard.

Zij is niet alleen bevoegd filialen in den vreemde te stichten, maar ook om kapitaal te beleggen in aandeelen van banken die georganiseerd zijn en opereeren in andere landen.

Agentschappen zijn gevestigd in Peru, Ecuador, Columbia, Venezuela, Costa Rica, Nicaragua, Salvador, Guatamala, Honduras en andere zullen spoedig geopend worden in de Guyana's en Brazilië.

Geaffilieerd aan de Mercantile Bank of America zijn de Banco Mercantil del Peru, Banco National del Nicaragua en de Mercantile Overseas Corporation.

De uitbreiding van de bank zal met kracht gepousseerd worden en gemeld wordt, dat binnenkort afgevaardigden Hollandsch Guyana zullen bezoeken om een onderzoek in te stellen naar de bestaande toestanden.''

* * *

EERSTE KAMER.

Rekening Suriname 1913.

Bij het afdeelingsonderzoek over het ontwerp van wet tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1913 werd o.m. opgemerkt, dat meermalen in de rekening van de kolonie Suriname, als eenige toelichting op een post voorkomt ,,uit den post voor onvoorziene uitgaven aangevuld.'' Men meende, dat deze toelichting toch wel heel sober is.

Van de toegestane gelden voor de Koloniale bibliotheek was slechts ²/₃ uitgegeven. De bibliotheek is slecht voorzien. Gevraagd werd waarom die dan niet door meer aankoop van boeken werd uitgebreid?

Het uitbreiden van de brandweerleiding werd volgens de toelichting uitgesteld, omdat de drinkwaterleiding van Paramaribo opnieuw in studie wordt genomen. Gaarne vernamen eenige leden of men met de hernieuwde in-studie-neming tot een eind is gekomen en de brandweerleiding kan tot stand komen.

Men vroeg overlegging van het rapport van den geneeskundigen inspecteur, die gezonden was naar de West-Indische interkoloniale conferentie ter bespreking van de bestrijding der tuberculose.

WAT DE INLANDER ZEGT.

,,Volksraad, Indië Weerbaar, en militieplicht contra den tijdgeest.'' Zoo luidt de titel van 'n in de *Oetoesan Hindia* verschenen artikel. De tijdgeest is natuurlijk, goddelijk en kan wel geleid, maar niet tegengewerkt worden, meent schrijver, die zich *Praboekerti* noemt en vervolgt: Wie dit niet inziet bedriegt zich zelf. De tijdgeest openbaart zich als volgt: 1e. De meeste Europeanen wenschen hun rechten van heerscher op solider grondslagen gevestigd. — 2e. De andere rassen wenschen vuriglijk algeheele gelijkstelling en rechten met de overheerschers, 3e. De Europeaan zag gaarne het drainagestelsel bestendigd, d.i. alle opbrengsten van Indië te hunnen bate te mogen aanwenden, 4e. De Inboorlingen vragen met klem dit draineeren stop te zetten en wenschen zelfbestuur, 5e. De zelfzucht van de kapitalisten (suikerlui, tabakkers, eigenaars van particuliere landerijen en andere ondernemingen) heeft ten gevolge, dat er onderdrukt wordt uit winstbejag. — 6e. Vele ambtenaren wenschen nog dwang toe te passen, te onderdrukken, uit te persen, het bloed der bevolking uit te zuigen. — 7e. De bevolking wenscht zoo spoedig mogelijk bevrijd te zijn van de plagen genoemd sub 5e en 6e. — 8e. De Inlandsche bevolking wenscht voldoend lager, middelbaar en hooger onderwijs op kosten van het Nederlandsche Gouvernement en die der bevolking van Indië. Er dreigt reeds een kloof te ontstaan tusschen Nederland en Indië. — 9e. De Inlandsche bevolking vraagt regelingen in het belang der industrie en van den landbouw der Inlanders. En dit op kosten van het Nederlandsche Gouvernement en die der bevolking in Indië. — 10e. De Regeering voert haar plan van associatiepolitiek veel te langzaam uit, door geldgebrek en misschien...... om politieke redenen. — 11e. Andere staten wenschen de hand te leggen op N.-I., om eigen macht te bevestigen en uit te breiden. Om nu in de wenschen van de bevolking tegemoet te komen wordt een volksraad ingesteld, en om het gevaar van een invasie te keeren dient het weerbaar maken van Indië en militieplicht. Dit laatste in het belang van Nederland. Nu rijst de vraag: Zal de volksraad werkelijk de wenschen der Inlandsche bevolking vervullen! Zal een middels militieplicht weerbaar gemaakt Indië een sterken staat bijv. Japan, het hoofd kunnen bieden? Voor wij die vraag beantwoorden — alzoo de schrijver — moeten we erkennen, dat sedert de O.-I. Compagnie opgehouden had te bestaan, door het N.-I. Gouvernement vele veranderingen ten goede zijn aangebracht, hoewel bij lange na niet voldoende. Het recht van den heerscher is nog steeds de met zorg bewaakte nalatenschap van de O.-I. Compagnie. Dit recht teniet te doen door algeheele gelijkstelling van den Inlander zou den heer doen ophouden heer te zijn, en de knecht zou dan niet langer in knechtschap leven. Daarom wordt de associatiepolitiek zoo langzaam betracht. Het tijdstip van gelijkstelling wordt op de lange baan geschoven. Het blijft dus bij de beloften. Wat er gebeuren zal, als de wenschen van de Inlandsche bevolking niet vervuld worden, kunnen de lezers wel gissen. Het drainagestelsel herinnert aan de tijden der dwangkultuur en der batige sloten, die door Nederland ten eigen nutte werden aangewend. In onze dagen wordt Indië op een meer verfijnde manier gedraineerd. Indische producten worden in Indië voor een prikje opgekocht, in Nederland verwerkt en tegen hooge prijzen weer aan Indië gesleten. Door zijn achterlijke industrie kan Indië geen kostbare machinerieën vervaardigen. Zij komen uit Europa voor

Indisch geld. Wat valt den Inboorling van dezen handel en arbeid ten deel? Zoo goed als niets. Karige koelieloonen. Winsten en hooge salarissen worden door de Europeanen opgestreken. Zal men nu maatregelen treffen om den Inlander uit de moeilijkheden te helpen, waarin hij verkeert, dan zal dit stellig groote schade medebrengen voor den Europeaan. De politiek zint op middelen om ons ter wille te zijn. De berichten spreken er tenminste over. Maar wij kunnen niet meer wachten met het oude historische geduld. Wij vragen dringend: Breek met het stelsel van draineeren.

In den wereldhandel heeft N.-I. een goeden naam zoowel wat den uitvoer als invoer betreft. De welvaart van Nederland is voor een groot deel van den handel in Indië afhankelijk. Deze handel brengt evenwel slechts den Europeeschen kapitalist voordeel. De bevolking spint er geen zijde bij en de bodem van N.-I. verarmt gestadig. De Inlander is ook niet geïnteresseerd bij den grooten landbouw, noch bij de groot-industrie. En dit alles komt door gebrek aan leiding en door den druk, ondervonden van den kant der kapitalisten, die in hun listige streken gesteund worden door het meerendeel der ambtenaren. Wij roepen luidkeels om bevrijding van dezen knellenden druk. Maar...... als er met spoed hulp en verlossing kwam, zou dit geen klap beteekenen voor den Nederlandschen handel op Indië en geen nadeel voor Nederland?

Als in een kolonie het onderwijs voldoende is, zal de bevolking, wier zelfbewustzijn is ontwaakt, om gelijke rechten vragen. Deze gelijkstelling wordt door den overheerscher beschouwd als een groote ramp voor hem, vooral als de eens overheerschte bevolking door landbouw, industrie en handel kapitaalkrachtig is geworden.

De associatiepolitiek tempert slechts de zucht naar algeheele gelijkstelling. De volksraad komt ons in dit verlangen wel tegemoet, maar misschien vergroot juist de volksraad den tegenzin in langer wachten. Zal de Volksraad den Inlander tevreden stemmen? En — wordt dit lichaam samengesteld op een wijze, die bevredigt? Wat het Inlandsche volk wenscht, is zelfbestuur, is Indië te zien als een zelfstandigen staat. Nog lang niet alle misstanden dagteekenend uit de dagen der O.-I. Compagnie zijn weggenomen. Het is voor de Regeering geen gemakkelijke taak tegemoet te komen aan de wenschen der Inlandsche bevolking, daar dit niet strookt met de belangen der Regeering zelf, met die der kapitalisten en die der conservatieve ambtenaren. Daarom wordt de Volksraad in het leven geroepen, een soort parlement. Hiermede wordt de Inlandsche bevolking voor een tijdje zoet gehouden. In verhouding tot het zielental der verschillende bevolkingsgroepen, worden de Inlanders, Arabieren en Chineezen onvoldoende vertegenwoordigd. Het aantal Europeesche leden zal domineeren. Wat beteekenen 10 à 19 Inlandsche leden, die daarbij niet door de bevolking gekozen zijn, op een bevolking van 40 millioen zielen? Wat richten ze uit tegen de machtige vertegenwoordigers der kapitalisten, die door hun meerdere kennis een voorsprong hebben op de Inlandsche volksvertegenwoordigers? Zal dit in den loop der jaren beter worden, voorloopig kan het aantal der vertegenwoordigers van ons volk niet opgevoerd worden, want de Inlander is nog zoo achterlijk. Dit is juist. Het onvoldoende onderwijs is hiervan de schuld.

Nu de last van den militieplicht. Het vertrek van Soemarsono naar Japan om er een tehuis te bereiden voor de Javaansche jongelieden, die in dat land hooger onderwijs denken te volgen, het besluit der vele Javaansche vaders hun kinderen ter wille voor onderwijs naar Japan te zenden; en de wensch der vele Inlandsche onderwijzers een beter gesalarieerde betrekking bij het onderwijs in het land der Rijzende Zon te erlangen, daar zij in Indië slecht betaald worden, wat vooral uitkomt bij de salarieering der onderwijskrachten aan de kweekschool voor Chineesche onderwijzers gevormd, dit alles moet aangemerkt worden als duidelijk sprekende bewijzen, dat de Inlandsche bevolking haar geduld begint te verliezen bij de mondjesmaat toegemeten gaven der Indische Regeering. Dit mag niet over het hoofd gezien. Het verdient aanbeveling de samenstelling van den Volksraad beter te regelen in het belang der Inlandsche bevolking nog vóór de eerste zittingen van den Volksraad zullen plaats hebben. Het aankloppen bij andere staten om bevrediging van drang naar onderwijs kan, in verband met de staatkunde, tot ongewenschte gevolgen leiden. Men zij indachtig, dat volgens het volkerenrecht een mogendheid op verzoek der bevolking van eenig gebied van een anderen staat op grond van wanbestuur, dit gebied kan annexeeren (Texas, Cuba, Philippijnen). Het inbrengen van Japansch kapitaal is voor Indië lang zoo gevaarlijk niet als hulp van Japan aan Indië, dat om onderwijs verzoekt. Japansch kapitaal verdringt ander kapitaal in ons land. Onderwijs daarentegen legt spoedig een hechten band tusschen leermeesters en leerlingen. Hechte vriendschap tusschen Inlandsche volksleiders en de Japansche natie bedreigt Nederland en zijn koloniaal bezit. Moeten de neigingen van den Javaan tot den Japanner dan met geweld gekeerd? Moet Soemarsono verbannen, zooals Douwes Dekker e. a., om de Jong.-Indiërs terug te houden van een reis naar Japan? Het geneesmiddel zou erger blijken dan de kwaal. Want als Soemarsono denken duizenden anderen. Willen eenige Javaansche jongelingen het onderwijs volgen in Japan, duizenden anderen wenschen hetzelfde. Geweld wekt slechts wrevel en wraakzucht. Het zou een politieke fout zijn. Er zijn misschien lieden, die meenen, dat de Regeering gerust kan zijn, nu Indië door den militieplicht spoedig voldoende weerkracht zal hebben om iederen B. V., bijv. Japan, te staan. Wij zijn geen lid van „*Insulinde*", maar deelen niettemin Samaoen's twijfel omtrent de mogelijkheid Indië in die mate weerbaar te maken, dat het Japan het hoofd zou kunnen bieden. Binnen 5 à 7 jaren, een veel te lange tijd nog, die weerbaarheid te bereiken, zou geld kosten. Is het geraamde bedrag der kosten, vergeleken met de uitgaven, die andere landen zich getroosten voor militaire doeleinden, zeer bescheiden, voor Indië zijn die uitgaven zwaar te noemen.

Ligt het in de bedoeling van Japan een aanslag op Indië te wagen, het zal niet zoo dom zijn te wachten, tot Indië zich sterk genoeg gemaakt heeft om Japan te weerstaan. Het sterke Japansche leger en de krachtige Japansche vloot, die Rusland overwonnen hebben, zullen niet tegengehouden worden door een in der haast bijeengeraapte Indische weermacht, waarvan de organisatiekosten nog gevonden moeten worden middels nu nog uit te schrijven leeningen.

Deze nutteloosheid van het versterken van Indië inziend, geven wij als onze meening, dat het beter is alle weerbaarheidsplannen te laten varen en te arbeiden aan de geestelijke en stoffelijke ontwikkeling van ons land en God te bidden, verschoond te mogen blijven van een invasie. *Indië Weerbaar* en *Militieplicht* doorgedreven, zal misschien slechts tengevolge hebben, dat de eene bevolkingsgroep het bloed van de andere zal vergieten.

Dreigt er gevaar voor Indië? Mogelijk! Een koloniale mogendheid ontleent haar rechten op de koloniën aan het recht van den sterkste. Komt er nog een sterkere, dan vervalt het recht aan deze mogendheid. Ter bevestiging van zijn macht tegenover Amerika en Duitschland bijv., is N.-I. voor Japan niet onbegeerlijk. Als antagonisten kunnen Japan en Amerika niet lang meer in vrede blijven leven. De politiek is eenmaal zelfzuchtig. Traktaten gelden en vriendschap worden ontzien, zoolang dit met het eigenbelang kan samengaan. Zal Japan uit medelijden Indië in het bezit van Nederland laten, als zijn belangen anders willen? Zal Engeland, op het oogenblik zelf in moeilijkheden verkeerend, voor Nederland in de bres springen, als Japan begeerig zijn handen naar Indië uitstrekt? Nederland gelooft dit ook niet. Daar vandaan de plannen Indië weermaar te maken en de militie in te voeren. Tot het nemen van maatregelen is het nu evenwel reeds te laat. Maar als aan Indië autonomie is toegekend en voldoende gezorgd voor zijn economische belangen en onderwijs, en er voldoende maatregelen genomen zijn tot bevordering van 's lands welvaart, dan zal geen mogendheid er aan denken, Indië te molesteeren en dan kan Nederland tot de wereld zeggen: „Zie, wij hebben Indië niet verkeerd groot gebracht!"

Dus eerst het loon, dan meewerken aan Indië's weerbaarheid. Autonomie of als het moet, de knecht van een anderen meester. Dit stuk welt spontaan uit het hart, zonder dat de schrijver door wat ook beinvloed is. De Regeering en het Opperbestuur kunnen er misschien hun voordeel mee doen." Aldus besluit de *Octoesan Hindia*.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een Herdenkingsdag. Den 10en October j.l. was het voor de Chineezen een plechtige dag. Volgens de *Perniagan* zouden de Chineesche banken en handelskantoren enz. gesloten zijn, ter herdenking van de groote gebeurtenissen op dien datum in China voorgevallen, n.m. den val van de Keizerlijke Mandsjoedynastie, waarbij het Hemelsche Rijk een republiek is geworden. Voor die gelegenheid zou o.a. in het lokaal van de *Tiong Hoa Hwee Koan* te Semarang een expositie worden gegeven van nijverheid en verschillende handwerkjes van de vrouwelijke leerlingen dier school. Toegang tot de tentoonstelling zou belangstellenden kosteloos worden verleend.

Gebrek aan Vertrouwen. De Maleisch-Chineesche bladen geven onomwonden te kennen, dat zij niets ingenomen zijn met de allerwegen gevoerde actie tot afschaffing der toelatings-examens voor de middelbare scholen. Als reden geven zij op, dat zij in de afschaffing van de examens een gevaar zien voor het Inlandsche kind. Wanneer de toelating tot de middelbare scholen grootendeels afhangt van de onderwijzers der lagere school, zal, zoo wordt geoordeeld, stellig het Inlandsche kind achter worden gesteld. Enkele bladen opperden reeds het plan een tegenactie te beginnen. Erg groot is blijkbaar het vertrouwen in de eerlijkheid en rechtschapenheid van de Europeesche onderwijzers niet.

Alg. Vergadering S. I. De Chineesche pers maakt melding van de voorstellen, die op de aanstaande algemeene vergadering der S. I. zullen worden behandeld, te zamen ten getale van eventjes 281. De ondervolgende voorstellen worden speciaal aangeduid om een kijk te geven op het peil van de voorstellende afdeelingen.

Afd. Sampang: Aan de Regeering worde gevraagd om den aanplant van kapas, kapok randoe, agaven, djarak, klappa, katjang, enz. te bevorderen met het doel deze producten op de wereldmarkt te brengen. — Aan de Regeering worde gevraagd de industrie te bevorderen van kalk, dakpannen, cement, potten en pannen. Het bestuur helpe bij het zoeken van een afzetgebied, bijv. te Soerabaja. — De Regeering bevordere de weefindustrie en het batikken en alle andere industrieën, om te maken, dat Madoera niet meer afhankelijk zij van vreemden invoer. — De Centrale S. I. poge intrekking te krijgen van de bepalingen op het gedwongen castreeren van vee. — De C. S. I. verzoeke aan de Regeering meerdere ziekenhuizen op te richten, maar dan beter ingericht dan de bestaande, die geheel voor de gestraften schijnen te bestaan. Ook zijn er te weinig klinieken. — De Regeering drage aan het Departement van Landbouw op een goedkoop en gemakkelijk met de hand te bedienen rijstpelmolen uit te vinden, opdat de landbouwer zelf zijn padi zal kunnen pellen. — De Regeering bevordere op Madoera de vischvangst, het bereiden van visch voor de verzending en den handel. De Regeering bevordere op Madoera de paardenteelt zooals vroeger in den tijd der panembahans geschiedde, maar dan volgens de nieuwe regels. — De C. S. I. vrage aan de Regeering verlof voor de arme bevolking om de vruchten van de asemboomen langs de groote wegen te mogen inzamelen, om zoo de inkomsten der menschen wat te vergrooten. — De C. S. I. verzoeke aan de Regeering aan te stellen een Inl. Inspecteur en adjunct-Inspecteur voor de kassen en andere aangelegenheden der missigits. Deze moeten door de bevolking worden gekozen, terwijl de Regeering de keuze goedkeurt. — *Afd. Soerabaja.* De C. S. I. vrage aan de Regeering een rechtvaardige regeling te maken voor de waterverdeeling tusschen de bevolking en de ondernemingen, waarbij zij beiden gelijk worden bedeeld over dag. — De Algemeene vergadering verandere de statuten van de C. S. I. en neme bij het doel op: Zelfbestuur voor Indië, terwijl de statuten voor de locale S. I. afdeelingen zoo veranderd worden, dat zij ook kiesvereenigingen zijn.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Britsch-Belgische krijgstocht in Oost-Afrika.

Ch. Stiénon heeft een werk over dezen tocht geschreven, dat de ondervonden, zeer groote moeilijkheden goed tot haar recht doet komen. De Belgische minister van Oorlog, de Brocqueville, heeft er een voorwoord voor geschreven, waaraan wij hier eenige brokstukken meenen te moeten ontleenen.

De onderneming in O. A. was merkwaardig door haar strategische opvatting, door de dappere en stelselmatige uitvoering van de in gemeenschappelijk overleg opgemaakte plannen, en door de innige samenwerking van de Belg. en Britsche krijgsmachten. Deze krijgstocht was de eerste waarbij Europeanen elkander in 't hart van Afrika bestreden met een sterkte en een bewapening, die te vergelijken zijn met die welke elkander voorheen op de Europ. slagvelden ontmoetten. 't Strekt 't Belg. leger tot eer en roem die proef in een overwinning te hebben omgezet.

De regeering heeft de onderneming aangedurfd, zij heeft vastberaden uitvoerders er voor gevonden. Niets is aan 't toeval overgelaten, 't doet weldadig aan de voorziende organisatie en 't verstandig overleg te kunnen nagaan, die alles hebben voorbereid om de aangenomen plannen in daden om te zetten. De eenheid van handelen tusschen de legers van generaal Smuts en generaal Tombeur is voorbeeldig geweest, niettegenstaande de buitengewone moeilijkheden van 't terrein. Er ligt iets treffends in dat samengaan van den Belg, strijdend in 't besef van 't onrecht aan zijn overrompeld land begaan, en den Boer, strijdend voor zijn uitgebreid land, en die zich toch één voelen in hun weerstand aan de Duitsche overheersching.

De Brocqueville wijst op een paradoxaal karakter in dien krijgtocht. 't Moederland, bijna geheel in handen van den vijand, stelt zich niet tevreden met de verdediging van zijn kolonie; 't zet de in Kongo bijeen te brengen krachten in een aanvallend leger om; 't weet bataljons, regimenten, brigades te vormen; 't doet een beroep op de jonge, enthousiaste mannen, wien 't eentonige leven in de loopgraven aan den IJser verveelde. Zoo tast België den vijand aan, dwingt hem 't meesterschap van Tanganyika af, verovert op zijn beurt een Duitsch territoir, vijf maal zoo groot als 't moederland zelf en houdt dit bezet. Die uitkomst is bevochten terwijl Kongo, verre van op steun met Europa te kunnen rekenen, op eigen kracht was aangewezen. De Belgische kolonialen hadden 't groote rijk van Leopold II vast te houden en tevens alle middelen voor 't groote offensief bijeen te brengen en in werking te houden.

Evenals op 't oorlogstooneel in Europa hebben de Belgen in Afrika goed, noch bloed, noch inspanning ontzien. Zoodra de oorlog naar Afrika was overgebracht gaven de Belgen er zich met al hun krachten aan. De wijze, waarop dit is geschied, geeft een nieuw tijdperk aan in de geschiedenis. Als de vrede zich bezig houdt met 't herstel van begaan onrecht, zal er niet aan gedacht kunnen worden aan België zijn mooie kolonie te ontnemen, de reeds daarheen uitgestoken begeerige hand zal teruggetrokken moeten blijven. België heeft zich zelfs in de moeilijkste omstandigheden in staat getoond de noodige geestkracht te ontwikkelen voor de exploitatie van een groot gebied overzee, in den onafhankelijken Kongostaat.

In verband met dit stuk over de algemeene beteekenis van den in O. A. gevoerden strijd, is 't interessant 't Reuter-bericht van 11 Januari eraan toe te voegen, dat de jongste berichten bevat.

Gedurende de maand December werd 't overschot der uiteengedreven colonne onder generaal von Lettow Forbeck, dat op Portugeesch grondgebied is uitgeweken, weer eenigszins roerig. 't Rukte uit de buurt van Ngoma naar de Lujenda-vallei op en nam bezit van eenige kleine Port. posten. Daarna loste de colonne zich weer op in verspreide aanvalsgroepen over 't geheele gebied tusschen Mvembe (nabij 't Nyassa-meer) en de kust, in de nabijheid van Port Amelia.

Ook hier is de vervolging echter dadelijk voortgezet. Britsche bereden troepen volgden, in samenwerking met Portugeesche afdeelingen, de bewegingen in de Lujenda-vallei en naar 't gebied bij 't Nyassa-meer. In de streek van Mvembe hadden al ontmoetingen plaats.

Generaal Forbeck is dus wel uit 't Duitsche gebied gedreven, maar hij houdt den strijd intusschen kranig vol.

Japan.

Japan zou zich bereid hebben verklaard troepen naar Wladiwostok te zenden, indien de belangen der geallieerden daar gevaar mochten loopen, hetgeen, naar verluidt, inderdaad 't geval dreigt te worden.

Egypte en Palestina.

Lloyd George blijft zóó nadrukkelijk over 't recht tot zelfbeschikken der volken spreken, dat men haast zou gaan gelooven, dat 't Engeland er ook ernst mee is. Wel zou men kunnen aannemen, dat daarbij alleen gedoeld wordt op die volkeren, wier gebied in een der oorlogsemotiën betrokken is geweest, maar 't is moeilijk er zich in te denken dat b.v. voor de natiën, die tot Oostenrijk-Hongarije behooren, door Engeland w é l, maar daarentegen door Oostenrijk n i e t voor Ierland aan 't recht herinnerd zou mogen worden, indien 't erkend mocht worden. Als 't voor Elzas-Lotharingen, dat in den orlog niet vermeesterd is geworden, erkend wordt, waarom zou 't dan ook niet voor Tripolis gelden? En als Duitschland en Oostenrijk ten opzichte van hun Poolsche provinciën 't voorbeeld van Rusland moeten volgen, waarom zullen Turkije en Engeland dan

niet eveneens afstand moeten doen van hun aanspraken en hun bestuursinvloed op Egypte?

Voor dit rijk der Khediven heeft zich ook een nationale partij gevormd, over wier optreden wij hier al meermalen gewag gemaakt hebben, en wier te Berlijn vergaderde vertegenwoordigers nu een adres hebben gericht tot de vredesconferentie te Brest-Litofsk *) Natuurlijk is hun eisch: Egypte vrij.

Voor de onafhankelijkheid worden practische en historische gronden aangevoerd, even klemmend in 't oog der voorstanders als onbeteekenend voor de tegenstanders. Zoo b.v. zoolang 't Suez-kanaal onder controle van een groote mogendheid staat is de vrijheid ter zee, een der grondbeginselen van de democratie der toekomst, niet afdoende gewaarborgd. Alleen een vrij Egypte kan hier als waker op post staan voor de onzijdigheid van den grooten internationalen verkeersweg.

Voor Palestina wordt ook een nieuwe toekomst voorbereid. De Joden in de geheele wereld, die zich niet tevreden voelen waar zij zijn, zullen daar een kolonisatie-terrein vinden, waar zij onder elkander huis kunnen gaan houden. De hoop op een Joodsch Palestina heeft een beweging doen ontstaan om nu reeds voorzorgsmaatregelen te treffen om er na den oorlog in grooten stijl werkzaam te kunnen zijn. Aanzienlijke giften stroomen 't Joodsche nationaalfonds toe, om grond als onvervreemdbaar eigendom van 't J. volk aan te koopen. De J. gemeente van Odessa wil een millioen roebels bijeenbrengen voor de stichting van een J. kolonie in P. In Oostenrijk heeft een vrouw 250000 kronen voor 't fonds beschikbaar gesteld. Eerder is reeds melding gemaakt van millioenen voor 't zelfde doel bestemd door Amerikaansche en Engelsche kapitalisten. De Eng. Zionisten hebben een groote actie op touw gezet om een enorme som bijeen te krijgen. 't Democratisch verbond Zeirezion in Rusland, dat 40,000 leden telt, organiseert groepen van J. pioniers, die na den oorlog naar Palestina zullen gaan om den wederopbouw van 't J. land te bewerken.

Men ziet 't, twijfel schijnt niet meer te bestaan. En toch zijn de verklaringen van Turksche zijde gedaan nog geenszins zoo stellig, dat al op een onafhankelijk J. rijk mag worden gerekend. Ook van Britsche zijde is overigens 't karakter van den daar te vormen staat nog niet in een duidelijke bedoeling aangegeven.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Jan.-afl. opent met eene beschouwing van den heer Reinier D. Verbeek over het wetsontwerp tot verlenging van den termijn der opsporingsvergunningen in Ned.-Indië, naar aanleiding van ondervonden moeilijkheden, in verband staande tot de tijdsomstandigheden. De door den schr. ontwikkelde bezwaren zijn blijkbaar door de leden der Staten-Generaal niet gedeeld, daar het betreffende ontwerp onlangs door beide Kamers met spoed behandeld en zonder discussie of hoofdelijke stemming werd aangenomen.

Volgens de bladen zouden de plannen om van Belawan de Oceaanhaven van Deli te maken, nog niet begraven zijn en er nog verschillende voorstanders van zijn. De heer L. L. F. de Greve is — blijkens het volgend artikel in de Ind. Gids — eene gansch andere meening toegedaan en zegt, dat zoolang de goederen- en passagiersomzet van Belawan niet vele malen verdubbelt, het bouwen van een kostbare Oceaanhaven aldaar, met het oog op de uitnemend uitgeruste havens in de nabijheid, weinig anders zou beteekenen dan geld storten in de slappe modderbanken van Sumatra's Oostkust.

De heer V. E. Korn schrijft vervolgens „Eenige aanteekeningen betreffende arbeidsinspectie en arbeidswetgeving", waarvan de strekking in enkele woorden is weer te geven; schr. laakt de overdreven zorg van overheidswege voor het heil van den koelie en toont aan, dat zoowel arbeidsinspectie als arbeidswetgever wat meer mildheid naar de zijde van den werkgever konden betrachten.

De rij der zgn. hoofdartikelen sluit met levensbijzonderheden van den beroemden Britsch-Indiër Dr. Dadabhai Naosoji, onlangs de Versava op hoogen leeftijd overleden. — Overigens de vaste maandelijksche rubrieken: Varia, Revue van brochures, enz., Koloniale literatuur, Wetenschap en industrie, Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Koloniaal Tijdschrift.

De heer G. L. Gonggrijp Sr. houdt in het Jan.-Nr. een betoog, getiteld „De Schuldigen", waarin hij wil aantoonen, dat zoo in Indië iets verkeerd gaat, de Regeering daarvan de schuld draagt, terwijl notabene die schuldige zich zelf tot rechter aanstelt (zending-Liefrinck). Schr. noemt dit een „verfoeilijke komedie."

„Het daghet in...... de bestuursacademie", is de titel van een bijdrage van den heer B. J. Suermondt, die in vorige afl. van het Kol. Tijdschrift zijne bezwaren tegen die, volgens hem te schoolsche instelling heeft ontwikkeld. Schr. deelt nu mede, dat een zijner bezwaren is opgeheven; de Regeering heeft n.l. het verzoek van een der studeerenden toegestaan om aan de Leidsche Universiteit enkele colleges te mogen volgen en hem vrijstelling verleend van sommige lesuren aan genoemde academie.

De volgende bijdragen dezer afl. zijn getiteld: De Djambi-concessies, door I. A. van Rijn van Alkemade. — Mr. C. van Vollenhoven's toewijding aan het adatrecht van Nederlandsch-Indië, door P. H. van der Kemp. — Atjehsch bloed. Schuldvordering, door H. T. D. — De begrooting 1918, door H. T. Damsté. — Vroegere ambtelijke taal in Indië, door S. Kalff. — Verscheidenheden, door H. D. — Kroniek, door Tertius. — Persoverzicht, door J. P. — Vreemde koloniën, door H. D. — Uit allerhande bron, door C. v. d. V. — Bibliographie, door C. v. d. V.

De Ingenieur.

No. 2 van jaarg. 1918 bevat den tekst eener voordracht van den hr. A. Groothoff, getiteld: Eenige mededeelingen over de waterkracht-industrie in Scandinavië en over het waterkracht-vraagstuk in Nederlandsch-Indië (met afbeeldingen).

Deze voordracht houdt verband met de benoeming van den hr. Groothoff tot hoofdingenieur van den dienst voor waterkracht en electriciteit in Ned.-Indië, welke dienstak eerst kort geleden in het leven is geroepen, daar de ontginning van waterkrachten tot voor weinige jaren uitsluitend geschiedde door particulieren.

Het Concubinaat in de Indische kazernes.

In de serie „Pro en Contra" (uitgave van de Hollandia-Drukkerij te Baarn) wordt dit onderwerp aan een bespreking onderworpen. De gepens. sergt.-majoor O.-I. L. S. Weijl is pro; het tweede Kamerlid W. H. Boogaardt contra.

De heer W. is het met de tegenstanders eens, dat het concubinaat in de kazernes een kwaad is, doch...... een moreel kwaad, dat niet gemist kan worden; hij betoogt verder, dat de opheffing een veel grooter kwaad, moreel en zedelijk, tengevolge zou hebben, en, waar men de keus heeft tusschen twee, zal men toch wel zoo verstandig wezen het minst kwade te kiezen.

En nu de heer B.: Het concubinaat is op geen enkelen grond goed te keuren; het is de kanker, die invreet in onze Indische maatschappij. Weg met den handel in bruine slavinnen! Enz.

Het is moeilijk voor den buitenstaander om zich een oordeel te vormen na de lezing van het pro en het contra. Beide voeren krachtige argumenten aan, die tegen elkander opwegen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 2: De arbeidswetgeving in het Gouvernement Sumatra's Oostkust, door H. J. Bool. — Over biologische processen in den Indischen bodem in verband met het afvoervraagstuk, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Prijs van suiker in eenige landen op den 1en Januari 1918, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Papaïne, door Prof. Dr. P. van Romburgh. — De koffie-aanplantingen in den Cultuurtuin te Buitenzorg, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Rietdiffusie, door W. J. Penard. — Cultuur, verwerking en handel van vezelstoffen in China. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

Ons Land.

Het Nr. van 10 Januari is grootendeels aan de Indiën gewijd. Mr. Dr. F. C. Schoch bespreekt, onder het opschrift „Nederland's uitverkoop", het plan-Boekhoudt cum suis (als hoofdartikel elders in dit blad opgenomen). — Verder een stukje van den heer J. S. C. Kasteleijn: „Behoud van Indië" en o.m. een redactioneel artikel naar aanleiding eener critiek in de N. R. Ct. op de bekende brochure van Mr. van de Rivière.

Bandera Wolanda.

No. 217 van dit maandschrift bevat het eerste gedeelte eener beschouwing over „De mijnbouw in Indië" en voorts een uitvoerige en waardeerende bespreking van het onlangs verschenen geschrift: Leesboek over de gezondheidsleer voor de Indische scholen, door Th. J. A. Hilgers en F. H. N. Bloemink.

Ceres.

In het Jan.-Nr. van Ceres, orgaan der Wageningsche

*) Zooals wij in 't vorige nr. durfden veronderstellen, is de wensch van de centralen om de vredesonderhandelingen hier voort te zetten geen aanleiding voor Rusland geworden om zich terug te trekken, maar zijn daarentegen de andere bezwaren tegen samenwerking tot onoverkomelijke moeilijkheden geworden.

studenten, geeft T. E. een leerzame beschrijving van een tocht naar het Idjen-plateau, waarin schr. o.a. een en ander mededeelt over de bekende veeteelt-onderneming „Djampit'' van den heer Couvreur.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

De juist verschenen eerste afl. van dit jaar geeft weinig over Indië. De heer E. C. Abendanon vervolgt zijn bijdragen tot de historische cartographie van den Ned.-Indischen Archipel, terwijl de hr. L. Rutten het eerste verslag uitbrengt over de jongste geologische expeditie naar Ceram. — Voorts in de rubriek literatuur eenige besprekingen van publicaties over Oost- of West-Indië.

De Gids.

Prof. Mr. C. van Vollenhoven maakt in het Jan.-Nr. enkele opmerkingen over de openbaarheid in koloniale aangelegenheden, welke thans nog zeer veel te wenschen overlaat. Door de instelling van den Indischen volksraad zal hierin nu verandering komen; „zijn beteekenis ligt voorshands geheel in de publiciteit, die hij medebrengt en in de gelegenheid, die de Indonesische volksstem krijgt om zich op constitutioneele wijze te doen hooren''.

Intree-rede van Prof. Godée Molsbergen te Gent.

Als No. 2 der Academische redevoeringen, uitgegeven vanwege de Rijksuniversiteit te Gent, is in druk verschenen de rede, uitgesproken op 12 Juni 1917 door Dr. E C. Godée Molsbergen, gewoon hoogleeraar in de faculteit der wijsbegeerte en letteren, getiteld: De Kaukasische bond en de neutraliseering der koloniën.

Op dit in vele opzichten merkwaardige geschrift wordt bijzondere aandacht gevestigd.

Quer durch Sumatra.

Van dit boekje verscheen een tweede vermeerderde en verbeterde uitgaaf. Het bevat de reis-herinneringen van Alfred Maass door een groot gedeelte van het eiland Sumatra, met tal van interessante afbeeldingen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

No. 41 bevat o.a. Minangkabauers, (vervolg). — Chineesche geheime genootschappen en Chineesche vereenigingen, door J. van Haaften. — Hoogland, door Antonel. — De Prinses en de zwarte toovenaar (Soendaneesch sprookje), door W. Blokzeijl-Leembruggen. — Op en langs de Barito, door P. te Wechel (vervolg).

Van een uitstervend volk.

Vestigden we in het vorig Kol. Weekbl. de aandacht op een brochure van Dr. Pareau, waarin deze wijst op den beklagenswaardigen toestand, waarin de Kaja-Kaja's van Ned. Nieuw-Guinea in de laatste jaren zijn geraakt, thans vinden we diens mededeelingen bevestigd door Pr. J. v. d. Kolk, die in het 1 Jan. Nr. der Annalen van het Missiehuis te Tilburg zijn indrukken weergeeft van een bezoek aan Zuid-Nieuw-Guinea, na een afwezigheid van bijna twee jaar.

We laten een gedeelte van het artikel hier letterlijk volgen:

De indruk wordt bijna overtuiging, dat er een vloek rust op dit groote, donkere land van moord en zedeloosheid. Want 't waren geen eenlingen, die hier de barbaarschheden huldigden: héél de maatschappij was opgebouwd op verderf. Het grofste was geen zwakheid, geen zonde, maar een gewoonte en een wet; — gewoonte en wet, die met taaien moedwil werden gehandhaafd en door de ouderen aan de jongeren als volksplicht werden opgelegd. Elders heeft men wilde volkeren uitgeroeid: hier roeien de arme barbaren zich zelf uit, vlug en zeker. Bij mijn komst in Okaba, zeven jaren geleden, telde dat dorp 268 inwoners; nu nog 130. Het bijliggende gehucht Mewi telde 140 inwoners, nu nog 80. Het naaste dorp Makalin had in 1914 nog 370 inwoners, nu 311. In 7 jaren tijds is $^{1}/_{3}$ van de geheele kustbevolking weggestorven, en 't geboortecijfer is bijna nul. Wat zal er na zeven jaar nog over zijn van heel de Kaja Kaja-wereld der Zuidkust, die nu reeds geslonken is tot nauwelijks 8.000?

Daarbij is gekomen een laffe onverschilligheid, een algemeene futloosheid. Dit wegstervend volk ziet zijn ondergang komen met een onverschilligheid die even barbaarsch is als de rest: geen zwenking, geen verbetering van maatschappelijke kwalen, geen verlangen naar opheffing, geen drang naar 't hoogere. De ethnograaf zal 't betreuren dat dit hoogst interessante oervolk verdwijnt met al zijn eigenaardige gebruiken, instellingen en feesten; maar dieper en inniger treurt de missionaris, omdat hem, ondanks zijn verdubbelden ijver, de gelegenheid ontsnapt om een heel volk op te voeren en te veredelen en te brengen in de rij der jonge volkeren die God leerden kennen, en deugd en beschaving leerden liefhebben. De enkele nieuwe dorpjes die de missionarissen met heldhaftig geduld trachten te stichten, zullen 't eenigste zijn wat er weldra overblijft van dit verdwijnend volk. Enkele gezonde en volgzame gezinnen en jongelui sluiten zich aaneen, nemen de kleeding aan, bouwen fatsoenlijke huizen en laten zich leiden tot een beter en netter leven; de overige zullen wegsterven in verderf en ellende gelijk er reeds honderden wegstierven. Ik heb verbaasd gestaan, hoe mannen en vrouwen, die twee jaren geleden nog flink en gezond waren, nu door de vreeselijke volksziekte (syphilis) waren aangetast; levende geraamten met afzichtelijke wonden en bijna onkenbaar. Een jongen man, vroeger een prachtkerel, zag ik terug en herkende hem niet: een gelaat waarin slechts vier akelige holten oogen, neus en mond aanwezen: spreken kon hij bijna niet meer: 't voedsel moest men hem in de mondholte leggen op de zichtbare tong. Afschuwelijk!

En zoo zag ik vele jonge levens half of heel verwoest door de straffende gevolgen der bandeloosheid. Men noemde mij zoovelen die reeds bezweken waren: die en die en die, 'n paar jaren geleden nog zoo flink; ze stierven de een na den ander. Slechts een paar kinderen waren er in dien tijd nog geboren. En toch gaat 't oude wilde leven door; nam de Regeering geen strenge maatregelen om de maatschappelijke instellingen van dood en bederf te bestrijden, de kwalen zouden in niets worden gestuit. Maar ook nu nog is 't te vergeefs, te laat.

Met de treurige overtuiging dat dit eens zoo sterke, belangwekkende, veelbelovende volk na enkele jaren in hoofdzaak zal zijn verloren voor de toekomst, voor de beschaving en voor God, verliet ik Nieuw-Guinea weer, met een diepe weemoed in de ziel.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West'', Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Niewsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:
[illegible]
Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Exportblad, Indië, Ons Land, Ned.-Indië Oud en Nieuw.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; De Sumatra Post; De Sumatra Bode; Suriname; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Banier; De Ind. Gids; Neerlandia; Koloniaal Tijdschrift; Vrede door Recht; Onze Vloot; Ons Leger; Maandblad voor Vrouwenkiesrecht; Theosophisch Maandblad; Korte Verslagen van de Verg. der Tweede Kamer der Staten-Generaal; Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad; Brochures, enz., benevens een Bibliotheek.

Mededeelingen.

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

VOORDRACHT van *Mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen*, uit 's-Gravenhage, in het *Gebouw van de Theosophische Vereeniging, Kruisstraat 7*, op *Maandagavond 21 Jan. a.s. 8 uur.*
Onderwerp: **„De Residentie Ambon"** (met lichtbeelden en demonstratiemateriaal).
Voor introductie van belangstellenden, kunnen de leden zich wenden tot de Secretares:

J. J. LAGERS,
Burgstraat 98.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Adspirant-adjunct-chefs en adjunct-chefs der 1ste en 4de afdeeling voor de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.

Ter benoeming tot adspirant-adjunct-chef of adjunct-chef der 1ste afdeeling (administratie) en der 4de afdeeling (beweging en vervoer) bij den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd gediplomeerden als civiel- of werktuigkundig ingenieur aan de Technische Hoogeschool of aan de voormalige Polytechnische School te Delft, dan wel met een gelijkwaardig buitenlandsch diploma, geslaagden in het zoogenaamd groot-ambtenaarsexamen, doctoren in de rechts- of staatswetenschap, officieren en gewezen officieren van 's Rijks land- of zeemacht of van het leger in Nederlandsch-Indië en personen, die in algemeene ontwikkeling met de genoemde categorieën van personen gelijkgesteld kunnen worden.

Om in aanmerking te kunnen komen, moet men den leeftijd van 25 jaren hebben vervuld en bij voorkeur ook eenigen tijd bij de spoorwegen in Nederland in een rang gelijkstaande met dien van een adjunct-chef in Nederlandsch-Indië werkzaam zijn geweest.

Gegadigden, die dergelijke ervaring niet bezitten, zullen zich die vóór hun vertrek naar Indië eigen moeten maken, waartoe zij gedurende ongeveer één jaar (ten hoogste anderhalf jaar) zullen worden te werk gesteld bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij. Aan die tewerkstelling is eene maandelijksche toelage van ƒ 150 verbonden.

De bezoldiging van een adspirant-adjunct-afdeelingchef bedraagt ƒ 300 's maands. Na twee jaren dienst in dien rang volgt bevordering tot adjunct-afdeelingschef op eene bezoldiging van ƒ 400 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 's maands, en daarna drie driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 per maand.

Gegadigden, die reeds voor de hierbedoelde betrekking van belang zijnde ervaring bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan spoorwegervaring buiten en binnen de keerkringen doorgebracht onderscheidenlijk voor 9/10 en voor vol zal worden medegeteld, terwijl staatsdiensttijd, alsmede in de lijn van den aanstaanden werkkring liggende particuliere diensttijd (ter beoordeeling van den Minister van Koloniën), buiten en binnen de keerkringen doorgebracht, onderscheidenlijk voor 9/20 en 1/2 zal worden medegeteld.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór einde Januari a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:
a. hun diploma, en zoo mogelijk getuigschriften;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst

Aan de uitzending is verbonden:
a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;
b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 1500;
c. voor gehuwden uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;
d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië van ƒ 150 's maands voor hen, die als adspirant-adjunct-afdeelingschef en van ƒ 250 's maands voor hen die als adjunct-afdeelingschef worden uitgezonden.

(Nederl. Staatscourant van 28 Dec. 1917, no. 302).

—o—

Werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.

Ter benoeming tot adspirant-adjunct-afdeelingschef of adjunct-afdeelingschef bij den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd jonge werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van het diploma bedoeld bij art. 118 der Hooger onderwijswet (Staatsblad 1905 No. 181).

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de Afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:
a. hun diploma, en zoo mogelijk getuigschriften;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:
a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;
b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 1500;
c. voor gehuwden uitkeering van éene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;
d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië, van ƒ 150 's maands, voor hen, die als adspirant-afdeelingschef, en van ƒ 250 's maands voor hen, die als adjunct-afdeelingschef worden uitgezonden.

De bezoldiging van de adspidant-adjunct-afdeelingschefs bij den dienst der Staatsspoorwegen bedraagt ƒ 300 's maands. Na twee jaren dienst in dien rang worden zij bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting bevorderd tot adjunct-afdeelingschef, op eene bezoldiging van ƒ 400 's maands, welke door vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 's maands en drie driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 's maands tot ƒ 1000 's maands kan stijgen.

Gegadigden die reeds ingenieurservaring hebben op spoorweg- of daaraan verwant gebied, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan ingenieurservaring buiten de keerkringen doorgebracht voor 9/10 en binnen de keerkringen doorgebracht voor vol zal worden medegeteld, terwijl aanverwante ervaring buiten de keerkringen doorgebracht voor 9/20 en binnen de keerkringen doorgebracht vóor de helft medegeteld zal worden.

Alvorens te worden uitgezonden zullen de ingenieurs, zoo noodig, eerst gedurende ten minste acht maanden hier te lande practisch worden te werk gesteld, ter voorbereiding voor den hun in Indië wachtenden werkkring. Aan deze tewerkstelling is eene toelage verbonden van ƒ 150 's maands, terwijl de tijd der tewerkstelling volgens bovenstaande regelen wordt medegerekend bij de bepaling van de aanvangsbezoldiging.

(Nederl. Staatscourant van 28 Dec. 1917, no. 302).

Uitzending voor den Nederl.-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Department van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-Onderwijswet.)
Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).
Twee leeraren in de Plant- en Dierkunde.
Een leeraar in de Staatswetenschappen.
Zeven leeraren in de Nederlandsche taal.
Twee leeraren in het Duitsch.
Zeven leeraren in de Wiskunde.
Een leeraar in het Fransch.
Een leeraar in het Engelsch.
Een leeraar in de Aardrijkskunde.
Drie onderwijzers voor de houtbewerking.
Een onderwijzer voor de ijzerbewerking.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Gouvernements-arts ter bestudeering van het tuberculose-vraagstuk in Indië.
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijke artsen kunnen voorshands niet worden uitgezonden.
Technisch bacterioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Civiel-ingenieur als leeraar bij het middelbaar technisch onderwijs.
Verpleegster bij het Krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse in de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst
Assistent bij het Veeartsenijkundig Laboratorium te Buitenzorg.
Adjunct-gouvernements-accountant.
Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).
Tijdelijk ingenieur voor de Landsgebouwen (bouwkundig ingenieur).
Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Civiel-ingenieur.
Tijdelijk ingenieur voor de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur).
Opzichter.
Tijdelijk bouwkundig opzichter.
Opziener bij den dienst van het mijnwezen.
Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur.
Werktuigkundig ingenieur.
Ingenieur voor het signaalwezen.
Adspirant-adjunct-chef of adjunct chef der 1ste of 4de afdeeling.
Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).
Bij den post-, telegraaf- en telephoondienst:
Adspirant-ingenieur.
Commies.
Onderwijzer der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.
Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.
Derde stuurman.
Leerling-machinist.
Bij de Gouvernements-marine:
Baas-leerlooier bij het gevangeniswezen.
IJker ten behoeve van het ijkwezen in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van het Ministerie van Koloniën.

(Nederl. Staatscourant van 2 Jan. 1918, No. 1).

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Handwerklessen.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** 2e verb. druk.
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** 2e verb. druk.
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.